

розкривається як багатогранна особистість, підтримує Наталку в її прагненні творити, робити щось корисне. І вона закохується в нього.

Якщо Василь Орядин репрезентує чоловіка-обивателя, котрий декларує високі ідеали й моральні якості, але насправді готовий «продатися» за матеріальні блага, то Іван Марко – чоловік майбутнього, здатний стати поруч із сильною жінкою, «царівною» своєї долі.

Отже, необхідність вивчати твори О. Кобилянської з точки зору ґендерного підходу є очевидною, адже у дітей не повинні формуватися «жорсткі», «шаблонні» ґендерні стереотипи. Важливо підготувати школярів виконувати свої ґендерні ролі у сучасному динамічному суспільстві, обираючи ту, котра оптимально відображає і власну життєву позицію, і практичні потреби ситуації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грушевський М. «Царівна» // ЛНВ. – Т 1, кн. 3. – 1898. – 465 с.
2. Павличко Соломія. Теорія літератури / С. Павличко; упоряд. В. Агеєва, Б. Кравченко. – Вид. 2-ге. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2009. – 679 с.

Водвуд В.

Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.

ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ ПОДОЛАННЯ ПРИЧИН НЕУСПІШНОСТІ В НАВЧАННІ

Неуспішність у навчанні являє собою «невідповідність підготовки учнів вимогам змісту освіти, фіксована через певний період навчання (після вивчення розділу, наприкінці чверті, півріччя)» [3, с. 232].

На думку Ю. Бабанського, «причинами неуспішності учнів є слабкий розвиток мислення – 27%; низький рівень навичок навчальної праці – 18%; негативне ставлення до навчання – 14%; негативний вплив сім'ї, однолітків – 13%; прогалини у знаннях – 11%; слабка здоров'я, втомлюваність – 9%; слабка воля, недисциплінованість – 8 %» [1, с. 167].

Загалом, причинами неуспішності школярів можуть бути «загальне та глибоке відставання з багатьох предметів впродовж тривалого часу, часткове або постійне відставання з кількох складних предметів, епізодичне відставання з одного або кількох навчальних предметів, яке можна подолати» [3, с. 233].

Завдання педагога й батьків полягає в тому, щоб не допустити «накладання» окремих відставань в учня, ліквідувати їх.

Мета статті – охарактеризувати дидактичні засоби подолання причин неуспішності в навчанні.

Причини відставання у навчанні можуть бути різними: спадкові особливості, недоліки фізичного та психічного розвитку, недостатній рівень вихованості, недоліки в діяльності школи, негативний вплив сім'ї, уніфікованість системи навчання, однаковий для всіх зміст освіти, що не задовольняє потреб дітей, типовість у методах і формах навчання, вербалізм, недооцінка емоцій у навчанні, невміння визначити мету навчання, налагодити ефективний контроль за його результатами, зневажливе ставлення до розвитку учнів, практицизм, орієнтація на «зубріння» тощо.

Основні способи виявлення ознак відставання учнів:

1. Спостереження за реакціями учнів на труднощі в роботі, на успіхи та невдачі;
2. Запитання вчителя та вимоги сформулювати те або інше положення;
3. Самостійні роботи в класі, під час проведення яких, учитель має змогу судити як про результати діяльності, так і про те, як вона відбувається. Він спостерігає за роботою учнів, вислуховує та відповідає на їхні запитання, допомагає їм [2, с.51].

Основні ознаки неуспішності:

1. Прогалини у фактичних знаннях і спеціальних для даного предмета вміннях, які не дають змоги охарактеризувати суттєві елементи понять, що вивчаються, законів, теорій, а також здійснити необхідні практичні дії.
2. Наявність прогалин у навичках навчально-пізнавальної діяльності, які знижують план роботи настільки, що учень не може за відведений час оволодіти необхідним обсягом знань, умінь і навичок.
3. Недостатній рівень розвитку та вихованості особистісних якостей, які не дають змоги учневі виявити самостійність, наполегливість, організованість та інші якості, необхідні для успішного навчання [2, с.51].

Подолання дидактичних причин неуспішності сприяють:

- 1) педагогічна профілактика – пошуки оптимальних педагогічних систем, методів і форм навчання, нових педагогічних технологій, проблемне, програмоване навчання);
- 2) педагогічна діагностика – систематичний контроль та оцінювання результатів навчання, своєчасне виявлення прогалин у навчанні (проведення бесід з учнями, батьками, спостереження за учнями, їх тестування, аналіз результатів, підбиття підсумків на педагогічному консиліумі вчителів);
- 3) педагогічна терапія – заходи з метою подолання відставань у навчанні (проведення додаткових занять, організація класів вирівнювання тощо);
- 4) виховний вплив – налагодження індивідуальної виховної роботи з учнем, співпраця з батьками [4, с. 98].

Залежно від виду відставання школяра у навчанні педагога можна здійснювати різні види діяльності.

Подолання епізодичного відставання сприяють: консультації щодо раціоналізації навчальної праці, посилення контролю за щоденною працею учнів, своєчасне реагування на окремі факти відставання, виявлення їх причин і вжиття оперативних заходів, спрямованих на їх усунення, індивідуальні завдання з вивчення пропущеного, контроль за виконанням заданого.

Для подолання стійкого відставання з одного предмета чи предметів одного профілю необхідні: вдосконалення методики викладання предмета, доступне розкриття навчального матеріалу, розвиток мислення учнів, диференціювання завдань з усунення прогалин у знаннях, спеціальне повторення недостатньо засвоєних тем, заходи, спрямовані на розвиток інтересу до навчального предмета.

Щоб подолати стійке і широко профільне відставання учнів, слід вживати заходи щодо усунення епізодичного і часткового відставання, координувати дії всіх учителів із предметів, з яких учень не встигає [3, с. 234].

Ще одним способом подолати неуспішність у навчанні є організація так званих «класів вирівнювання». Їх «комплектують на базі однієї чи кількох початкових шкіл мікрорайону з дітей, які на час вступу до школи виявились не підготованими до систематичного навчання у звичайних умовах, а також із невстигаючих з основних предметів учнів першого та другого класів. У цих дітей, як правило, наявна певна затримка розвитку сприймання і мислення, послаблення пам'яті, нестійка увага, але не настільки, щоб вважати їх дефектними. Це нормальні діти, які вимагають посиленої уваги, особливих зусиль. За два-три роки інтенсивної роботи такі діти вирівнюються у знаннях зі своїми ровесниками із звичайних класів і потім продовжують навчання у середній школі» [3, с. 235].

Важливим фактором успішної роботи класів вирівнювання є відносна однорідність складу учнів, порівняно однакова їхня шкільна зрілість. Учителі мають можливість маневрувати навчальним матеріалом, використовувати його відповідно до особливостей вивчення певної теми. Головним є не проходження певної програми, а достатнє засвоєння кожним учнем матеріалу, ліквідація прогалин у знаннях, розвиток уміння вчитися, що створює умови для подальшого просування в навчанні. Певне значення має й кількість учнів у класах – їх має бути не більше, ніж двадцять. Викладають у таких класах спеціалісти високої кваліфікації, здатні творчо організувати пізнавальну діяльність учнів.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку освіти в Україні застосовуються різноманітні дидактичні засоби подолання причин неуспішності в навчанні. А саме: різноманітні консультації, індивідуальні заняття та заходи, спрямовані на подолання причин відставання учнів з навчальних дисциплін, надолуження пропущеного ними навчального матеріалу, розвиток їхніх задатків та здібностей, уміння вчитися, працювати над собою тощо. Одним із найефективніших засобів вирішення даної проблеми є класи вирівнювання.

Усі вищевказані засоби подолання неуспішності в навчанні тісно взаємопов'язані із педагогічною профілактикою, педагогічною діагностикою, педагогічною терапією та виховним впливом, що, власне, забезпечують їхню реалізацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабанський Ю.К. Оптимизация пероцеса обучения. – Ростов-на-Дону, 1972. – 253 с.
2. Казачінер О. Діагностика як один із засобів подолання неуспішності у молодших школярів // Початкова школа. – 2011. – №1. – с.51–53.
3. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене і доповнене.– К.: Академвидав, 2005. – 560 с.
4. Цетлин В.С. Неуспеваемость школьников и ее предупреждение. – М., 1977.

Волошин І.

Науковий керівник – доц. Бородица С. В.

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ 5 КЛАСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАРОДНИХ КАЗОК

Жоден з жанрів літератури не користується такою популярністю у дітей, як народна казка. Вона є найкращим засобом розвитку фантазії, мислення та суспільного досвіду. Діти занадто категоричні в оцінці людських дій, але їм набагато легше сприймати вчинки казкових персонажів.

«Казка – один із основних жанрів народної творчості, епічний, повістувальний, сюжетний художній твір усного походження. В основі казки – захоплююча розповідь про вигадані події і явища, які сприймаються і переживаються як реальні» [1, с. 330].

Цей жанр впливає не тільки на розумовий розвиток, зокрема, мислення та логіки учнів, але й на естетичний, моральний, фізичний (учні часто намагаються наслідувати улюблених персонажів казки і стати такими ж мужніми).

Промінням, «що пронизує зміст людських вчинків», називав почуття В.О. Сухомлинський, а моральності він відводив основне місце у своїй педагогічній системі. На його думку, казка – активне естетичне мистецтво, яке захоплює усі сфери духовного життя дитини: розум, почуття, уяву, волю. Казковий жанр розвиває мислення кожної дитини, сприяє створенню інтелектуальної атмосфери в дитячому колективі. Водночас, казка оволодіває почуттями учнів, тому що через неї діти пізнають світ не тільки розумом, але й серцем. «Діти розуміють ідею лише тоді, коли вона втілена у яскравих образах. Казка – благородне і нічим не замінне джерело виховання любові до Вітчизни» [3, с. 24]. На думку педагога, музика, уява, казка, мистецтво допомагають дитині розвивати свої духовні сили, особливо велике задоволення у школярів викликає прослуховування музики казкового характеру. В.О. Сухомлинський підкреслював, що музика – це мова почуттів, а казка – одна з умов, яка сприяє входженню дитини в музичний світ, тим часом, як музика є незамінним засобом виховання учнів. Краса музики є джерелом краси думки, серця, душі [3, с. 25].